

Bestuursovereenkomst
Veenweidegebied nabij Moordrecht
(‘Restveengebied’)

20 september 2021

Logo’s:
Provincie Zuid-Holland
Gemeente Zuidplas
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Bedoeling van de bestuursovereenkomst

Voor de transitie¹ van het veengebied nabij Moordrecht is de stuurgroep Transitie Restveengebied opgericht. Hierin werken het hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Zuidplas samen onder voorzitterschap van deze gemeente. Van elk van de overheden heeft één lid van het dagelijks bestuur zitting in de stuurgroep. Met deze bestuursovereenkomst onderstrepen de drie overheden hun inzet en betrokkenheid bij dit gebied. En worden ook enkele afspraken aangaande de samenwerking gemaakt. Met deze bestuursovereenkomst onderstrepen de drie overheden hun inzet en betrokkenheid bij dit gebied. De overeenkomst beschrijft de invulling van de samenwerking.

Begrenzing gebied

Figuur 1: Overzichtkaart, de begrenzing van het Restveengebied is zwart omlijnd.

Het Restveengebied omvat ca. 370 ha.

¹ Transitie staat in dit geval voor (ver)nieuw(d) grondgebruik en (ver)nieuw(d)e maatschappelijke functies.

Inhoudelijke opdracht

Het veengebied nabij Moordrecht in de Zuidplaspolder vraagt om een nieuw toekomstperspectief voor alle belanghebbenden. Het nieuwe toekomstperspectief is gekoppeld aan een gedeeltelijke verandering van grondgebruik en functies passend bij het peil van het oppervlaktewater.

Zo'n omslag is nog niet eerder op deze manier gedaan in Nederland. De aanpak vraagt om gezamenlijk optreden van overheden, zowel bij het eendrachtig uitdragen van opvattingen en als bij het in samenwerking uitvoeren van de maatregelen. Met het oog op de onvoorspelbaarheid van financiële en maatschappelijke consequenties. Het is bedoeling om de gevolgen van een besluit van een individuele overheid dat bijdraagt aan een integrale oplossing voor het gebied wordt besproken en in een nader af te spreken verhouding per maatregel financieel wordt verdeeld.

Samenwerking overheden

We zoeken een nieuwe toekomst voor het gebied, dat doen de drie overheden, in een onderlinge samenwerking én in samenwerking met bewoners en bedrijven in en rond het gebied. Wat de toekomst is, weten we nu niet, dat gaan we samen ontwikkelen, ontdekken, opbouwen. Hoe dat loopt, is slecht voorspelbaar. Het vraagt vooral de wil om er samen uit te komen. De stuurgroep neemt besluiten op basis van overeenstemming tussen de drie bestuursleden. Op het moment dat de stuurgroep een nieuwe verplichting wenst aan te gaan, vraagt dit terugkoppeling in de besturen van de drie overheden.

Intermezzo, een illustratief voorbeeld:

Peilbesluit

Het initiatief en het besluit zijn een wettelijke taak voor het Hoogheemraadschap. Dat vraagt geen formele bevestiging in een bestuursovereenkomst. Het gaat erom samen tot een besluit te komen en de gevolgen van het besluit gezamenlijk op te vangen.

De herontwikkeling van het gebied is een gezamenlijke inzet en bedoeling van de drie overheden. We zoeken daarbij de verbinding met de mensen en de bedrijven in het gebied. Wat we tegenkomen, pakken we op, op basis van gelijkwaardigheid. De drie overheden doen het op zo'n manier dat zij zich alle drie allemaal eigenaar voelen van het besluit en van de verantwoordelijkheid om de gevolgen op te vangen.

Alle stappen in de transitie zijn een gezamenlijke verdienste wanneer het lukt en wanneer het een extra inspanning vraagt. De sleutel tot succes is onderlinge waardering voor ieders inzet en kwaliteiten plus het geven van reflectie die aanzet tot verbetering. Of de vraag: 'Wat kan ik doen voor jou, zodat jij jouw bijdrage kan leveren?' Het is de kunst om overeenstemming te bereiken op basis van even-waardigheid.

Situatiebeschrijving veenweidegebied nabij Moordrecht

Het restveengebied in de gemeente Zuidplas ligt op het laagste punt van Nederland. De bodem van het gebied vertoont een grillig patroon van klei en veen. Een groot deel is veen dat niet geschikt werd geacht voor winning (restveen). Hier vindt door oxidatie en door zetting bodemdaling plaats. Door de lage ligging geeft dit een hoog risico op bodemopbarsting en bodeminstabiliteit. De waterstaatkundige kosten wegen niet op tegen de baten, waardoor het waterschap het peil niet zondermeer aan kan passen aan de bodemdaling (Royalhaskoning DHV 2014: Onderzoek Risico's Watersysteem Restveengebied Zuidplaspolder). Voor de provincie is het een zogenoemd knikpuntgebied, gebieden waar het land natter wordt doordat het volgen van het peil van

de bodemdaling fysiek en financieel niet langer houdbaar is (Sweco/WUR 2017: Verkenning haalbaarheid bouwstenen voor toekomst Restveengebied). Voor de samenleving, publieke partijen en overheden geldt de opgave uit het klimaatakkoord om de broeikasgasemissies uit veen terug te dringen. De drooglegging in dit gebied is op sommige plaatsen minder dan de richtlijn voor veenweidegebieden met agrarische functie voorschrijft. De opbrengst van de gronden zal in de nabije toekomst verder achteruitgaan. Hier zijn bodemdaling remmende maatregelen, zoals onderwaterdrainage, beperkt en tijdelijk werkzaam. De bewoners en grondeigenaren van het gebied (waarvan een deel inkomensafhankelijk is van de gronden) hebben te maken met de consequenties van de bodemdaling in hun gebied. De overheden doen een beroep op bedrijven, bewoners, gebruikers en omwonenden om in samenwerking initiatieven te nemen welke zijn gericht op een nieuwe toekomst voor dit veengebied in de Zuidplaspolder.

Technische uitgangspunten:

- Bodemdaling is een fysisch proces ten gevolge van ontwateren en waterpeilen indexeren om de gevestigde functies te faciliteren. Dit overstijgt de verantwoordelijkheid van overheden, inwoners en ondernemers;
- Bodemdaling in dit gebied heeft in combinatie met peilindexatie gezorgd voor een toegenomen risico voor het openbarsten van de bodem en het zorgt in combinatie met peilfixatie voor nattere weilanden;
- Omgaan met deze natte gronden is het uitgangspunt van de beoogde transitie in dit gebied. Dit betekent dat alle maatregelen en activiteiten in het gebied zijn gericht op het omgaan met of benutten van deze omstandigheden.

Middelen

De beslissing over de benutting van middelen ligt bij de stuurgroep Transitie Restveengebied.

Het beheer van de financiën uit de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart ligt bij de gemeente Zuidplas. De gemeente Zuidplas voert het beheer van deze gelden ten dienste van de stuurgroep Transitie Restveengebied. De gemeente Zuidplas is daarmee opdrachtgever voor de opgaven die uit dit budget worden betaald. Het geld van de regiodeal is daartoe door de provincie Zuid-Holland overgemaakt naar de gemeente Zuidplas.

De gelden uit de Nota Ruimte ten behoeve van het gebied worden beheerd door de provincie Zuid-Holland. De provincie voert het beheer van deze gelden ten dienste van de stuurgroep Transitie Restveengebied. De gelden van de Nota Ruimte voor dit gebied zijn tevens bedoeld als cofinanciering voor de aangevraagde gelden van de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart. Dit is eerder zo bepaald bij het aanvragen van de gelden uit de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart.

Het projectteam Transitie Restveengebied is een samenwerking van medewerkers van de drie overheden, die zich zo nodig laten bijstaan door derden.

De communicatie over (de transitie van) het gebied vanuit elk van de overheden vraagt in alle gevallen een voorafgaande afstemming in de stuurgroep, of in mandaat binnen het projectteam.

Looptijd en herijking:

Met de verwachte duur van het transitieproces heeft deze bestuursovereenkomst een looptijd van ten minste tien jaar. Iedere twee jaar wordt de bestuursovereenkomst geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. De eerste evaluatie is voorzien aan het einde van de looptijd van de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart in 2023.

Aldus overeengekomen en ondertekend:

De Gemeente Zuidplas,
De heer J. Verbeek, lid van het college van burgemeester en wethouders,
Datum:

Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard,
De heer M.C. van der Spek, lid van het college van dijkgraaf en hoogheemraden,
Datum:

De Provincie Zuid-Holland,
De heer M. Stolk, lid van het college van gedeputeerde staten
Datum: